

Wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XVIII w. - podsumowanie.

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Gra edukacyjna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Wielka Historia Świata, t. 8., Świat w XVIII wieku*, Warszawa 2006, s. 29.
- Źródło: J.U. Niemcewicz, *Powrót pośła*, Wrocław 1961, s. 46.
- [w:] *Wielka Historia Polski, t. 6, S. Grodziski, Polska w czasach przelomu (1764–1815)*, Kraków 2004, s. 163.

Wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XVIII w. - podsumowanie.

Obraz przedstawiający wymierzanie sprawiedliwości przez Pugaczowa; widzimy bogatych ludzi przed sądem i biednych ludzi, w imieniu których Pugaczow administruje sprawiedliwością.

Źródło: Wasilij Pierow, 1875, domena publiczna.

„Wiek rozumu” przyniósł ze sobą nie tylko przełomowe odkrycia naukowe, ale również burzliwe i niezwykle doniosłe wydarzenia polityczne. Liczne wojny i rewolucje istotnie zmieniły układ sił na kontynencie europejskim. Mocarstwową pozycję uzyskały takie kraje jak Rosja i Prusy. Pod koniec XVIII w. powstały Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, nowy i silny gracz na arenie międzynarodowej. Z kolei we Francji wybuchła potężna rewolucja, która obaliła rządy absolutne. Tymczasem dawne potęgi, takie jak Szwecja, Turcja czy Rzeczpospolita, traciły na znaczeniu. Spóźnione reformy nie zapobiegły katastrofie Polaków, którzy pod koniec „stulecia świateł”, jak określano oświecenie, musieli pogodzić się z utratą własnej państwowości.

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz sytuację społeczną, polityczną i gospodarczą Rzeczypospolitej w XVIII wieku.
- Przedstawisz najważniejsze wydarzenia w Europie w XVIII wieku.
- Przeanalizujesz znaczenie Rzeczypospolitej w XVIII-wiecznej Europie.
- Zweryfikujesz swój stan wiedzy dotyczący wydarzeń w Europie i w Polsce w XVIII w., wykonując zestaw ćwiczeń.

Przeczytaj

Zapasy mocarzy

Obraz z epoki przedstawiający powołanie na tron Hiszpanii młodego Filipa V, wnuka króla Francji Ludwika XIV w 1700 roku. Wskaż na obrazie postaci obu monarchów. Wyjaśnij relację między Ludwikiem XIV a Filipem V.

Źródło: François Pascal Simon Gérard, pomiędzy 1800 a 1824, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Początek XVIII stulecia przyniósł kolejną odsłonę konfliktu między Habsburgami a Francją. Oba mocarstwa starły się o wpływy w Hiszpanii podczas tzw. wojny sukcesyjnej (w latach 1701 -1714). Armia francuska, wyczerpana wojnami z poprzedniego stulecia, poniosła dotkliwe straty w bitwach pod Blenheim (1704 r.) i pod Ramillies (1706 r.). Na mocy pokoju w Utrechcie (1713 r.) i Rastatt (1714 r.) francuscy Burbonowie zdołali jednak utrzymać władzę w Hiszpanii za cenę uznania dominującej pozycji Habsburgów we Włoszech. Francja starła się ponownie z Habsburgami podczas tzw. wojny sukcesyjnej polskiej (w latach 1733-1735). Po śmierci króla Polski Augusta II Sasa Burbonowie poparli Stanisława

Leszczyńskiego, zaś Austriacy – syna zmarłego władcy, Augusta III. Walki toczyły się głównie we Włoszech i w Niemczech. Burbonowie nie zdołali utrzymać na tronie Leszczyńskiego, ale za to poważnie ograniczyli wpływ Habsburgów w Italii.

W międzyczasie poważnie wzrosły w Europie wpływy Rosji. Pod koniec XVII w. władzę w Moskwie przejął energiczny i zafascynowany zachodnią Europą car Piotr Wielki. Monarcha usprawnił administrację, zmodernizował armię i założył nową stolicę, Petersburg, zbudowaną na wzór metropolii europejskich, zaś Rosjanom narzucił zachodnie stroje i obyczaje. W wyniku wielkiej wojny północnej (w latach 1700-1721) wywalczył dla Rosji szeroki dostęp do Bałtyku, pokonując silną Szwecję. W 1709 r. armia rosyjska rozbiła w bitwie pod Połtawą doskonałą armię szwedzkiego króla Karola XII.

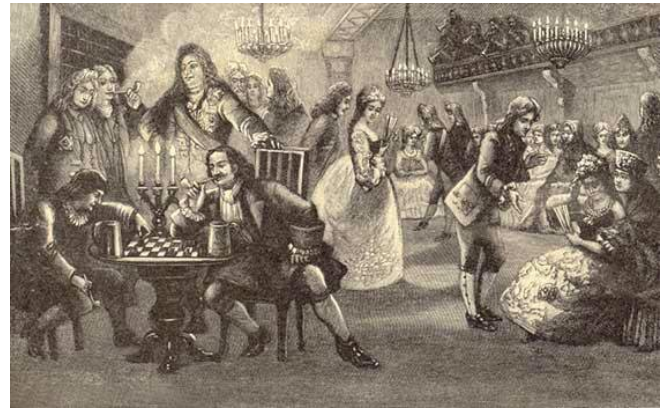
Pod rządami następczyni Piotra, carycy Katarzyny II, Rosja poszerzyła swoje granice na zachód kosztem ziem Polski. Z rozbiorach uczestniczyły także Prusy, które pod władzą „króla filozofa”, jak nazywano Fryderyka II, stały się europejską potęgą. Ponadto Prusy w 1740 r. rozpoczęły wojny z Austrią o bogaty i gęsto zaludniony Śląsk. Wojny śląskie

zakończyły się w 1763 r. pełnym sukcesem Fryderyka II.

Fryderyk II nie bez przyczyny nazywany był „filozofem na tronie”. Pod wpływem poglądów oświeceniowych zniósł w Prusach karę śmierci, zaprowadził tolerancję religijną i wspierał edukację. Uwielbiał także otaczać się wybitnymi intelektualistami. Na ilustracji z epoki widzimy króla w otoczeniu francuskich myślicieli we wnętrzach urokliwej siedziby króla w Sanssouci. Scharakteryzuj atmosferę spotkania Fryderyka II z filozofami.

Źródło: Adolph Menzel, *Król Fryderyk II. Okrągły stół w Sanssouci.*, XIX w., zniszczony w 1945 r., olej na płótnie, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ilustracja z początku XX w. przedstawiająca bal na dworze Piotra Wielkiego. Wskaż elementy świadczące o europeizacji Rosji pod rządami tego cara.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Rewolucyjne czasy

Ogromny wpływ na wydarzenia polityczne w XVIII w. miała filozofia oświecenia. Myśliciele oświeceniowi proponowali nowatorskie rozwiązania w życiu politycznym, takie jak **trójpodział władz**, odrzucenie boskiej **legitymizacji władzy** na rzecz umowy społecznej oraz poszanowanie praw naturalnych. Do myśli politycznej oświecenia odwołali się mieszkańcy brytyjskich kolonii w Ameryce Północnej, którzy zbuntowali się przeciwko metropolii. Istotną przyczyną buntu Amerykanów były też liczne obciążenia podatkowe i celne nakładane przez Brytyjczyków bez konsultacji z kolonistami. Amerykanie, powołując się na prawo oporu wobec niesprawiedliwej władzy, 4 lipca 1776 r. przyjęli deklarację niepodległości. Wojska amerykańskie, które zorganizował Jerzy Waszyngton, pokonały Brytyjczyków pod Saratogą (1777 r.) i Yorktown (1781 r.). Amerykanów wsparły liczne państwa europejskie, przede wszystkim Francja. Brytyjczycy w 1783 r. podpisali pokój w Paryżu i uznali niepodległość zbuntowanych kolonii.

Kosztowna pomoc militarna dla Amerykanów znacząco przyczyniła się do kryzysu gospodarczego we Francji. Chłopi,

nadmiernie obciążeni podatkami, cierpieli nędzę. Większego wpływu na rządy domagała się ambitna burżuazja. Nieudolny król Ludwik XVI nie radził sobie z kryzysem. W 1789 r. zwołał parlament, czyli Stany Generalne, co jednak nie uchroniło kraju przed zamieszkami. W dniu 14 lipca 1789 r. zbuntowany lud Paryża zburzył więzienie polityczne - Bastylię, co uważa się za symboliczny początek Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Rewolucjoniści w sierpniu 1789 r. ogłosili Deklarację praw człowieka i obywatela, dokument, który zgodnie z duchem oświecenia gwarantował Francuzom równość oraz ochronę własności prywatnej. Wkrótce kraj stał się monarchią konstytucyjną (1791 r.), a następnie republiką (1792 r.). W 1799 r. dyktatorskie rządy jako pierwszy konsul przejął gen. Napoleon Bonaparte.

Kiedy władze w Londynie przyznały Kampanii Wschodnioindyjskiej monopol na handel herbata w koloniach, wzburzeni mieszkańcy Bostonu w 1773 r. napadli na brytyjskie statki zakotwiczone w porcie i zatopili ładunek herbaty. Brytyjczycy odpowiedzieli nasileniem represji. W odpowiedzi Amerykanie zwołali w 1774 r. pierwszy Kongres Kontynentalny. Zobowiązali się pokryć straty kampanii, jednocześnie jednak zażądali wpływu na politykę fiskalną metropolii oraz powołali do życia oddziały paramilitarne - milicję. Wkrótce doszło do pierwszych starć kolonistów z wojskami brytyjskimi. Zwróć uwagę, że mieszkańcy Bostonu, którzy zatopili ładunek z herbata, byli przebrani za rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej. Jak sądzisz, dlaczego?

Źródło: 1846, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Sasi na polskim tronie

Pomnik konny Augusta II w Dreźnie. Uzasadnij, że autor dzieła stylizował władcę na wybitnego wodza. Rozstrzygnij, czy taki wizerunek odpowiada rzeczywistym osiągnięciom Augusta II. Uzasadnij

Przez całe XVIII stulecie następował stopniowy upadek Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Do kryzysu przyczyniła się polityka króla Polski i elektora saskiego Augusta II Mocnego. Władca próbował wzmocnić swoją pozycję w Polsce, dlatego przystąpił do wielkiej wojny północnej licząc na zdobycze w Inflantach. August II spodziewał się, że młody król Szwecji, Karol XII, będzie łatwym przeciwnikiem. Tymczasem Szwed okazał się niezwykle zdolnym wodzem. Rozbił wojska saskie i wkroczył na ziemie Rzeczypospolitej, która formalnie nie brała udziału w wojnie prowadzonej przez Augusta II jako władcy Saksonii. Najazd szwedzki przyczynił się do

swoją opinię, odwołując się do wydarzeń historycznych.

Źródło: CEphoto, Uwe Aranas, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

ruiny gospodarczej kraju. Ponadto Karol XII nakazał w 1704 r. szlachcie wybrać nowego króla, swojego protegowanego Stanisława Leszczyńskiego. Część szlachty dochowała wierności Augustowi II. W rezultacie doszło do wieloletniej wojny domowej między zwolennikami „Sasa” (Augusta II) i „Lasa” (Leszczyńskiego). Spory wewnętrzne zakończyły dopiero postanowienia sejmu niemego z 1717 roku. Król musiał zrezygnować ze swoich planów umocnienia się w Rzeczypospolitej, a wyniszczony kraj spadł do roli rosyjskiego protektoratu.

Coraz częściej o losach Polski decydowały mocarstwa ościenne. W 1732 r. Rosja, Austria i Prusy podpisały tzw. [traktat Loewenwolda](#), który naruszał zasady wolnej elekcji w Polsce. Po śmierci Augusta II Rosja, wbrew woli Polaków, którzy podczas elekcji poparli Stanisława Leszczyńskiego, zdołała osadzić na tronie Rzeczypospolitej Augusta III Sasa, syna poprzedniego władcy. W kraju nastały „mroki saskie”, czyli okres głębokiej [anarchii](#) politycznej.

Niemiecka ilustracja z 1733 r. przedstawiająca elekcję Augusta III Sasa. Wskaż elementy świadczące, że ilustracja miała służyć celom propagandowym.

Źródło: 1733, gwazsh na pergaminie, Muzeum księcia Antoniego Ulryka w Brunshwiku / Wikimedia Commons, domena publiczna.

Agonia Rzeczypospolitej

Po śmierci Augusta III w 1763 r. Rosjanie narzucili Polakom kolejnego władcę. Na tronie zasiadł protegowany carycy Katarzyny II, Stanisław August Poniatowski. Nowy monarcha dostrzegał potrzebę reform. Skromne reformy kulturalne, jakie rozpoczął Poniatowski, spotkały się z silnym oporem Prus i Rosji. Rosyjski ambasador Mikołaj Repnin obalił pomysły

modernizacji kraju. Szlachta w obronie „wolności i wiary” wystąpiła zbrojnie przeciwko królowi (konfederacja barska w latach 1768 - 1772).

Porwanie króla Stanisława Augusta przez konfederatów barskich.

Konfederaci barscy skompromitowali się nieudaną próbą porwania króla Stanisława Augusta w 1771 roku. Spiskowcy napadli na króla, który poruszał się po Warszawie z nieliczną ochroną, pod osłoną nocy. Król wykorzystał nieudolność oraz niezdecydowanie zamachowców i zbiegł. Czyn konfederatów spotkał się z potępieniem europejskiej opinii publicznej. Mocarstwa ościenne skrzętnie wykorzystały zamach jako pretekst do kolejnego rozbioru. Ilustracja z końca XIX wieku.

Źródło: 1899, Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa / Wikimedia Commons, domena publiczna.

Powstanie zakończyło się tragicznie: klęską oraz pierwszym rozbiorem Rzeczypospolitej. Niemniej sejm rozbiorowy podjął ważną dla rozwoju polskiej kultury decyzję - powołał w 1773 r. do życia pierwsze w Europie ministerstwo oświaty, czyli Komisję Edukacji Narodowej. Pokolenie młodych działaczy politycznych, wykształconych w szkołach KEN, przyczyniło się do uchwalenia nowoczesnej konstytucji 3 maja 1791 roku. Zdecydowana próba reformowania kraju okazała się jednak spóźniona. Przeciwnicy konstytucji, przy wsparciu Rosji, zawiązali w 1792 r. przeciwko reformatorom konfederację w Targowicy. Wkrótce interweniowali Rosjanie. Król, który nie wierzył w zwycięstwo, ale liczył na częściowe zachowanie postanowień ustawy zasadniczej, przystąpił do konfederacji targowickiej. Postępowanie Stanisława Augusta nie uchroniło Polski przed drugim rozbiorem w 1793 roku. Rozpaczliwą próbą ratowania kraju przed ostateczną katastrofą było powstanie kościuszkowskie (insurekcja), które wybuchło w kolejnym (1794) roku. Kościuszcze początkowo udało się odnieść pewne sukcesy, na przykład w bitwie pod Racławicami. Ostatecznie uległ jednak przewadze Rosjan, których wsparły militarnie Prusy. Klęska powstania doprowadziła do trzeciego rozbioru Polski w 1795 roku. Rzeczpospolita Obojga Narodów przestała istnieć.

Postacie

domena publiczna, Wikimedia Commons

Katarzyna II Wielka – księżniczka anhalcka, żona wielkiego księcia, później cesarza rosyjskiego Piotra III, a po dokonaniu zamachu stanu samodzielna cesarzowa Rosji

2

domena publiczna, Wikimedia Commons

Maria Teresa Habsburg – królowa Austrii,
niekoronowana cesarzowa od 1745 roku

3

domena publiczna, Wikimedia Commons

Józef II Habsburg – syn Marii Teresy, święty
cesarz rzymski w latach 1765–1790,

przedstawiciel absolutyzmu oświeconego, w czasie urzędowania wdrożył wiele reform dotyczących systemu podatkowego i szkolnictwa, wprowadził silne scentralizowane rządy, tolerancję religijną, ograniczył wpływy duchowieństwa.

Słownik

absolutyzm oświecony

faza absolutyzmu w Europie w drugiej połowie XVIII w.; rozwinął się w państwach, w których mieszczaństwo stanowiło znaczną siłę społeczną dążącą z poparciem tronu do zajęcia pozycji równej szlachcie; najpełniejszy kształt przybrał w Prusach, Austrii, w państwach skandynawskich; Rosja za panowania Katarzyny II przyjęła część idei absolutyzmu oświeconego, choć jej rzeczywiste zmiany ustrojowe nie były tak głębokie, jak w państwach niemieckich

anarchia

(gr. *anarchia* – bezrząd, *a-/an-* – przedrostek wskazujący na brak, niedostatek czegoś + *archos* – władca, wódz) brak władzy, forma struktury społeczno-politycznej, w której nie istnieje żadna oficjalna władza państwowa i nie obowiązują żadne normy prawne; potocznie: bezprawie, samowola, chaos

legitymizacja władzy

(łac. *legitimus* – legalny, prawowity) cecha władzy politycznej polegająca na aprobowaniu przez rządzonych prawa do wykonywania rządów

traktat Loewenwolda

układ polityczny zawarty przez Rosję, Austrię i Prusy w dniu 13 XII 1732 r. w Wiedniu; dotyczył działań wobec Polski; nazwa układu pochodzi od rosyjskiego posła w Warszawie, który wynegocjował ten układ – Karla Gustawa von Loewenwolde

trójpodział władz

model organizacji państwa, w którym zgodnie z zasadami spisany przez francuskiego filozofa Monteskiusza funkcje prawodawcze, wykonawcze i sędziowskie są od siebie oddzielone i powierzone niezależnym od siebie ciałom

Słowa kluczowe

absolutyzm oświecony, rewolucja francuska, oświecenie, czasy saskie, upadek Rzeczypospolitej, rozbiory Polski, rozbiory Rzeczypospolitej, wiek XVIII, powstanie kościuszkowskie, wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych, konfederacja barska, konfederacja targowicka

Bibliografia

E. Rostworowski, *Historia Powszechna. Wiek XVIII*, wydanie czwarte, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.

Świat w XVIII wieku, red. P. Franaszek et al., *Wielka Historia Świata, t. 8*, Oficyna Wydawnicza FOGRA, Świat Książki, Kraków-Warszawa 2006.

Wielka Historia Polski, t. 6, S. Grodziski, Polska w czasach przełomu (1764–1815), Kraków 2004.

Gra edukacyjna

Polecenie 1

Zagraj w grę interaktywną i sprawdź swoją wiedzę. Następnie wykonaj poniższe zadania.

Test

Sprawdź swoją wiedzę

Poziom
trudności:

łatwy

Limit czasu:

4 min

Twój ostatni
wynik:

-

Uruchom

Polecenie 2

Wymień przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej.

Polecenie 3

Scharakteryzuj wydarzenia, które były próbami ratowania Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Spośród wymienionych wydarzeń XVIII w. wskaż wydarzenie, które było chronologicznie pierwsze, i to, które było ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz cyfrę 1, obok ostatniego cyfrę 5.

Wydarzenie	Cyfry
Powołanie w Rzeczypospolitej Komisji Edukacji Narodowej.	<input type="text"/>
Wybuch rewolucji francuskiej.	<input type="text"/>
Wynalezienie turbiny parowej przez Jamesa Watta.	<input type="text"/>
Powstanie Królestwa Prus.	<input type="text"/>
Założenie Rosyjskiej Akademii Nauk przez Piotra I.	<input type="text"/>

Ćwiczenie 2

Każdemu przedstawicielowi epoki oświecenia przyporządkuj pogląd, który głosił. Wybierz go spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

- A. poznanie kształtuje się przez doświadczenie; wszystko poza tym jest hipotezą
- B. koncepcja umowy społecznej
- C. teoria podziału władzy
- D. teoria poznania

Autor	A	B	C	D
Voltaire (Wolter)	☐	☐	☐	☐
Charles Louis Montesquieu (Monteskiusz)	☐	☐	☐	☐
Jean Jacques Rousseau	☐	☐	☐	☐

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenia.

« W ciągu XVIII wieku [...] zmiany natury gospodarczej i społecznej prowadziły do wykształcenia się społeczeństw przemysłowych, w których wystąpiły nowe zjawiska ludnościowe. Dotychczasowy, stabilny obraz rozwoju społeczeństw został gwałtownie zaburzony. [...].

Źródło: *Wielka Historia Świata, t. 8., Świat w XVIII wieku*, Warszawa 2006, s. 29.

Rozstrzygnij, czy zmiany, o których mowa w źródle, dotyczyły wzrostu czy spadku liczby ludności w Europie w okresie podanym w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do wiedzy własnej.

spadek liczby ludności

wzrost liczby ludności

Twoje uzasadnienie

Ćwiczenie 4

Podanym w tabeli opisom przyporządkuj pojęcia. Poprawne pojęcie przeciągnij we właściwe miejsce w tabeli.

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z poniższą ilustracją i wykonaj na jej podstawie polecenie.

Na podstawie: By M. P. - Bibliothèque nationale de France

Źródło: domena publiczna.

Rozstrzygnij, czy karykatura zaprezentowana w źródle nawiązuje do przyczyn czy do skutków rewolucji we Francji XVIII wieku. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródła oraz własnej wiedzy.

skutków

przyczyn

Twoje uzasadnienie

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenia.

« Przedtem bez żadnych intryg, bez najmniejszej zdrady

Jeden poseł mógł wstrzymać sejmowe obrady,

Jeden ojczyzny całej trzymał w ręku wagę,

Powiedział: „nie pozwalam”, i uciekł na Pragę

Cóż mu kto zrobił: jeszcze, że taki przedni wniosek

Miał promocje i dostał czasem kilka wiosek

Źródło: J.U. Niemcewicz, *Powrót posła*, Wrocław 1961, s. 46.

Rozstrzygnij, czy utwór nawiązuje do przyczyn zaborów Rzeczypospolitej. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści utworu oraz własnej wiedzy.

Nie

Tak

Twoje uzasadnienie

Tak

Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródeł oraz własnej wiedzy.

Ćwiczenie 8

Rozważ, czy można było uniknąć rozbiorów Rzeczypospolitej.

Twoja odpowiedź

Dla nauczyciela

Autor: Martyna Wojtowicz

Przedmiot: Historia

Temat: Wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XVIII w. - podsumowanie.

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania - wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń:

5) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Rzeczypospolitej w XVIII w. z wydarzeniami w Europie i na świecie.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje sytuację społeczną, polityczną i gospodarczą Rzeczypospolitej w XVIII wieku.
- wymienia najważniejsze wydarzenia w Europie w XVIII wieku.
- omawia znaczenie Rzeczypospolitej w XVIII-wiecznej Europie i jej upadek.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);

- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiałach;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

Nauczyciel poleca uczniom, aby powtórzyli wiadomości obejmujące wydarzenia z dziejów Europy i Polski w XVIII wieku. Mogą wykorzystać do tego e-materiał (bez gry interaktywnej i zestawu ćwiczeń).

Faza wstępna:

1. Nauczyciel wyświetla uczniom temat zajęć i cele lekcji, a następnie omawia planowany przebieg zajęć.
2. Raport z przygotowań. Zalogowany na platformie nauczyciel, przy użyciu raportu, kontroluje przygotowanie uczniów do lekcji: weryfikuje, którzy uczniowie zapoznali się z udostępnionym e-materiałem. Nauczyciel poleca, by uczniowie w parach opracowali mapy myśli związane z zagadnieniem: Wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XVIII wieku. Wybrana osoba z danej pary przedstawia przygotowane propozycje, a ochotnik zapisuje je na tablicy. Pozostali uczniowie się do nich odnoszą, uzupełniając je o swoje propozycje.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel prosi uczniów, by wykonali indywidualnie sześć pierwszych ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się” celem przypomnienia sobie faktów dotyczących wydarzeń w Polsce oraz Europie w XVIII wieku. Weryfikuje wspólnie z uczniami poprawność odpowiedzi.
2. Następnie dzieli uczniów na dwie, trzy lub cztery grupy i zapowiada, że zagrają w grę interaktywną sprawdzającą ich wiedzę. Będzie to quiz na wzór *Milionerów*, ale z ograniczeniem czasu na udzielenie odpowiedzi. Prosi, aby grupy wyłoniły liderów, którzy będą odpowiadali na pytania. Pozostałe osoby odgrywają rolę publiczności, która

może udzielać podpowiedzi. Zwycięża ta grupa, która najszybciej odpowie poprawnie na wszystkie pytania.

3. Uczniowie grają w grę interaktywną. Grupy rywalizują ze sobą i ta, która najszybciej rozwiąże quiz, może zostać nagrodzana np. oceną za aktywność.
4. Podsumowując quiz, nauczyciel odwołuje się do wiedzy uczniów i pyta: Które z pytań sprawiło wam największą trudność?

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel ponownie wyświetla na tablicy temat lekcji zawarty w sekcji „Wprowadzenie” i inicjuje krótką rozmowę. Czego uczniowie się dowiedzieli? Do czego chcieliby wrócić?
2. Na zakończenie nauczyciel ocenia pracę grup uczniowskich. Prosi uczniów o samoocenę dotyczącą współpracy w zespole oraz wykonanego zadania.

Praca domowa:

1. Wykonaj polecenie nr 1 i 2 z sekcji „Gra edukacyjna”.
2. Wykonaj ćwiczenia interaktywne nr 7 i 8. Przygotuj uzasadnienia poprawnych odpowiedzi.

Materiały pomocnicze:

E. Rostworowski, *Historia Powszechna. Wiek XVIII*, wydanie czwarte, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.

Świat w XVIII wieku, red. P. Franaszek et al., *Wielka Historia Świata*, t. 8, Oficyna Wydawnicza FOGRA, Świat Książki, Kraków-Warszawa 2006.

Wielka Historia Polski, t. 6, S. Grodziski, *Polska w czasach przełomu (1764–1815)*, Kraków 2004.

Wskazówki metodyczne:

Gra interaktywna może być wykorzystana zarówno do sprawdzenia wiedzy indywidualnej uczniów podczas lekcji (każdy uczeń odpowiada samodzielnie), jak i do sprawdzenia wiedzy poza lekcją, np. przy powtórce wiadomości.